

DAKAPO

Tidning för Bahco Ventilation

Utgivare: Gunnar Hybinette

Redaktör: Anders Rongelid

Februari 1970 Nr 10

Det här handlar bara om idéer

Ett företags viktigaste tillgång är dess personal. Kunniga och idérika medarbetare är faktiskt huvudförutsättningen för att vi skall överleva på en hård marknad och utveckla oss på ett tillfredsställande sätt.

Det här numret av Dakapo handlar bara om idéer. Vi har ett ständigt behov av att idéer tillförs företaget. Alla slags idéer som exempelvis kan gälla förbättringar inom produktionen, nya produktuppslag, administrativa idéer och marknadsföringsidéer.

Inom alla sektioner på Bahco Ventilation går det omkring medarbetare med idéer. Visst kan det vara svårt att uttrycka dem ibland men ni skall veta att alla uppslag behandlas efter idéns bärkraft — de som bedömer idéer är inga uppsatsrättare utan produktionsledare, utvecklingsingenjörer, administratörer och marknadsförare. Ingen behöver med andra ord vara rädd för att formulera och skicka in sina uppslag.

På de idéer och uppslag som kommer fram idag måste vi bygga upp vår framtid.

Idéer uppstår inte—de skapas

Man trodde tidigare, att förmågan att kläcka idéer var någonting medfött. Det finns emellertid en mängd bevis, vilka motsäger denna uppfattning. Det förhåller sig faktiskt så, att alla människor har förmågan att skapa idéer och att lösa problem — men långt ifrån alla utnyttjar denna förmåga.

Orsaken härtill är i första hand, att så många tror, att idéer är något, som kommer över oss plötsligt, som en blixtnedslag från klar himmel. Denna tro är alldeles felaktig. Idéer uppstår inte — de skapas. Och det finns metoder, som stimulerar vår idéskapande förmåga — vi kan med andra ord lära oss att söka efter idéerna i stället för att vänta på dem. Förutsättningarna härför är för det första, att man försöker förstå den process som föregår när man utvecklar nya idéer. För det andra måste man skapa det klimat, som gör denna process möjlig och för det tredje måste man utveckla en viss personlig disciplin.

Själva idéprocessen är förbluffande enkel. Den bygger på associationer — på människans kombinationsförmåga. Nya idéer och problemlösningar skapas genom ändring av andra, äldre idéer och erfarenheter eller genom nya kombinationer av dem. Detta kan göras tillfälligt och omedvetet, eller det kan göras fullt medvetet. Endast när processen är helt medveten, kan man förvänta sig att verkligen kunna skapa idéer.

Idéprocessens nio steg

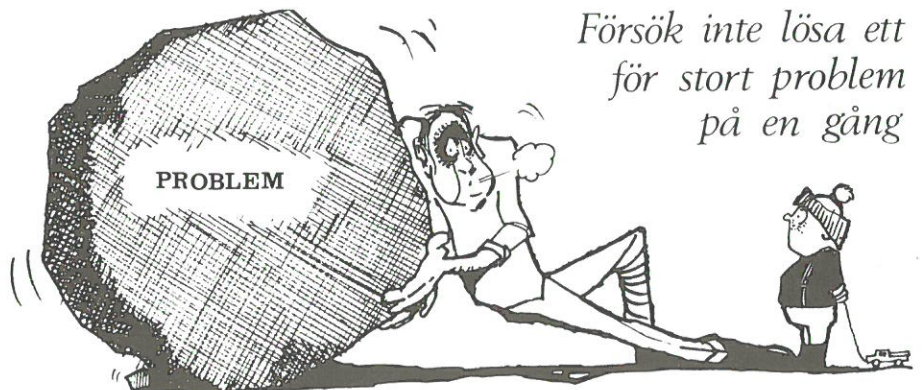
Men hur angriper man nu problemet på ett systematiskt sätt? Bland annat genom att göra dessa åtta steg till rutin:

- 1 Gör ändamålet helt klart för Er. Vad är problemet? Vilket slags idéer behöver man?
- 2 Se på fakta. Skaffa så många upplysningar som möjligt om problemet, liksom om tidigare misslyckade försök att lösa det. Idéer, vilka tidigare visat sig oanvändbara, kan ofta efter smärre ändringar med framgång användas vid en senare tidpunkt.
- 3 Prova först de mest självfallna idéerna. Ofta finner man den riktiga lösningen genom att endast göra problemet klart för sig och insamla upplysningar om det.

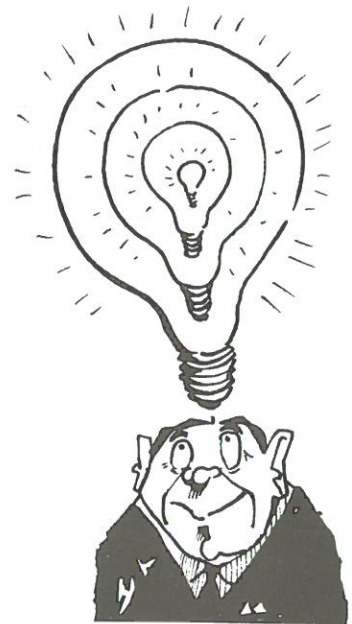
- 4 Prova därefter de irrationella lösningarna. Sök speciellt efter de till synes trivala eller irrelevanta sidorna av problemet.
- 5 Tänk igenom problemet intensivt. Detta är på sätt och vis inget särskilt steg i idéprocessen — det är en del av de redan nämnda stegen. Fortsätt att grubbla på problemet, till dess Ni funnit en lösning, eller till dess Ni nått den punkt där det hela ser hopplöst ut.
- 6 Skjut problemet ifrån Er. Förvisa problemet från Ert medvetande. På detta stadium, då Ni gått igenom punkterna 1—5, övertar vanligen Ert undermedvetna bearbetningen, samtidigt med att medvetandet slipper problemet.
- 7 Grip inspirationen i flykten. Förr eller senare efter det Ni skjutit problemet ifrån Er kommer en idé att plötsligt kläckas hos Er. Grip den och fäst den ögonblickligen på papper.
- 8 Genomför idén. Alltför många idéer går till spillo på grund av tvekan och brist på handlingskraft.
- 9 Nöj Er aldrig med en enda lösning eller idé. Vid den tidpunkt, då den första idén dyker upp, är Er hjärna bara lagom uppvärmd, varför Ni sannolikt kommer att kläcka fler idéer med litet god vilja.

Grip inspirationen i flykten

Försök inte lösa ett för stort problem på en gång

Nöj Er aldrig med en enda lösning

Det kreativa sinnet

Rik idéutveckling kräver vissa mentala förutsättningar. Det mänskliga sinnet är normalt funtat på ett av två sätt:

Det värderande sinnet, som bryter ner fakta, väger dem, jämför, accepterar, tillbakavisar och samlar detaljer till en form av konklusion — en värdering.

Det kreativa sinnet, som oftast arbetar med samma följd av analys och syntes, men konkluderar i en idé och inte bara i ett konstaterande av faktum.

Skillnaden är klar: Den värderande begränsar sig till föreliggande fakta och avger ett bedömande av situationen. Den kreativa lyfter sig över fakta och söker sig ut i det okända.

Den värderande säger t ex, att två knivar är två knivar — varken mer eller mindre. Härtöver kan han, om vi vill veta mera, upplysa oss om att kniven är slö eller skarp, kort eller lång, lämplig till ett givet ändamål eller ej. Även den kreative konstaterar, att det är två knivar, men han kombinerar vidare och kommer fram till, att två knivar kan förenas till en sax.

Herb Daniels: Don't Wait for Ideas — Go after Them. Supervisory Management, augusti 1966. Ledarskap och lönsamhet, 1 1967.

Vad händer med idéerna på Bahco?

Förslagsverksamheten

Idéer och uppslag som kommer i förslagslådorna behandlas av Bahcos förslagskommitté, som är en del av företagsnämnden. Sekreteraren i förslagskommittén, Börje Ställberg, öppnar förslagslådorna och ca 1 gång i månaden träffas kommittén under ordföranden, Rune Samuelssons, ledning. Där protokollförs inkomna förslag och remitteras sedan vidare för utlåtande inom berörda delar av företaget.

Bedömes idén som patenterbar remitteras den omedelbart till NR, Gunnar Wikström, som handlägger patentregistreringsärenden. Om idén sedan leder till patentansökan erhåller uppslagsgivaren en gratifikation på 400 kronor. Denna summa är dock inte någon ersättning för patentet utan enbart en uppmuntran till fortsatt idéverksamhet. Ersättning för patent bedömes enligt gällande avtal. För förbättringsförslag räknas viss procent av den kostnadsbesparing som förslaget kan tänkas ge.

Enligt företagsnämndsavtalet skall till förslagsverksamheten inlämnas idéer som rör ändringar av drifts- och arbetsmetoder, trivselfrågor, utbildning och skyddsfrågor.

Idéer utifrån!

Vi får även en del idéer utifrån. Bahco ingår som delägare i Innovations AB Projection KB tillsammans med AGA, Svenska Metallverken, Försvarets Fabriksverk, Husqvarna Vapenfabriks AB, Mo och Domsjö, AB Optimus, A Z Sellbergs AB och AB Svenska Elektromagneter.

Genom detta delägarskap har vi tillgång till en idébank av utomordentlig betydelse. Projection har bl a till uppgift att uppspara och pröva tekniska uppslag och projekt, produkter, system och processer.

Via AB Projection har också uppslag och idéer från Bahcos medarbetare en möjlighet att ledas in. Främst gäller det då idéerna ligger utanför Bahcos allmänna företagsmålsättning.

Idéer till nya produkter, system, marknadsföring och administration

För denna del av idéverksamheten, som ligger utanför förslagsverksamheten enligt företagsnämndens tolkning, har det nu arrangerats så att alla förslag kanaliseras till en förbehandling. Detta sammanhänger dels med att det blir mest praktiskt så, dels med att väsentliga sekretesspunkter kan tillgodoses.

Alla idéer och förslag tillställs NR, Gunnar Wikström. Han ger varje ärende ett behandlingsnummer och remitterar sedan ärendet vidare till behandling.

Idéer, som kan tänkas leda till patentanspråk kommer på detta sätt direkt till rätt handläggare och vidarebehandlingen av ärendet kan ske under fullt sekretessskydd för både idégivaren och Bahco.

Idébehandlingsgruppen inom UT

UT är den avdelning inom utvecklingsavdelningen som bedriver långsiktigt utvecklings- och forskningsarbete inom Bahco Ventilations huvudarbetsområden. Inom UT finns en idébehandlingsgrupp, som består av Sten Holgersson, Ragnvald Olingsberg och Sven-Anders Norland.

Denna idébehandlingsgrupp skall bl a bedöma och utveckla idéer och uppslag som gäller nya produkter och system. Det innebär att idéerna analyseras utifrån vår företagspolicy.

Idéer och uppslag som bedömes vara realiserbara på kort sikt, två år, går sedan till projektavdelningen och där fram till ett eventuellt projektbeslut.

Idébehandlingsgruppen behandlar också behovsidéer, dvs idéer och uppslag där den tekniska lösningen inte närmare specificerats, långsiktiga idéer som kan bli föremål för utvecklingsarbete och idéer med påtagliga framtidsmöjligheter.

De inkomna idéerna registreras och förvaras sedan inom avd UT.

Regler och avtal för idéverksamheten

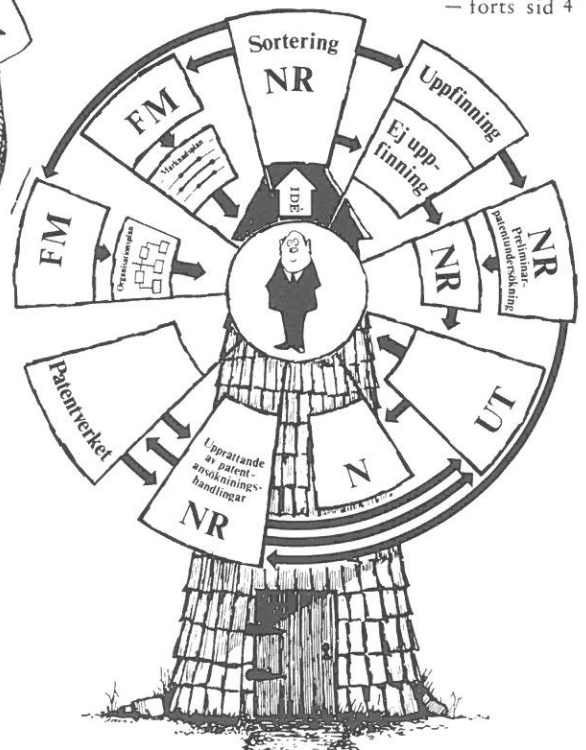
För idé- och förslagsverksamheten finns regler, som utarbetats i samråd mellan arbetsmarknadsorganisationerna. Kortfattat ser de ut så här:

För kollektivt anställd personal gäller enligt lagen om rätt till arbetstagares uppfinningar av 1949, att företaget inom 4 månader skall lämna besked om huruvida man önskar överta uppfinningen. För tjänstemän tillämpas en överenskommelse mellan SIF och SAF. Denna överenskommelse har inte karaktär av lag, men det finns en ömsesidig rätt att hänvisa till denna överenskommelse och få ett ärende bedömt i enlighet med denna. I överenskommelsen skiljer man mellan 4 uppfinningskategorier:

1. Uppfinningen har direkt samband med tjänst eller uppdrag.
2. Uppfinningen har samband med tjänst, men i mindre hög grad än 1.
3. Uppfinningen har ej samband med tjänst eller uppdrag men ligger inom företagets verksamhetsområde.
4. Uppfinningen har ej samband med tjänst eller uppdrag och inte heller med företagets verksamhetsområde.

För tjänstemännen gäller skyldighet att till företaget överläta uppfinningar av kategori 1, 2 och 3. För kategori 1 och 2 har företaget oinskränkt rätt till uppfinningen och kan avgöra om den skall patentsökas. Ifråga om kategori 3 har

— forts sid 4

företaget företräde att förvärva uppfinningen. Uppfinningar hörande till kategori 4 (eller som det oftare kallas, kategori C) tillhör helt uppfinnaren.

Enligt såväl lagen som överenskommelsen skall den anställda anmäla uppfinningar till arbetsgivaren eller av denne utsedd person.

Uppfinningar av kategori 4 kan undersökas beträffande nyhetsvärdet av avd NR under fullt sekretesskydd och uppfinnaren kan räkna med konsultativ hjälp för ärendets preliminära bedömning.

Vi medsänder två idéblanketter

Den ena blanketten gäller förslagsverksamheten och den andra är en blankett för idéer och uppslag som skall inlämnas till NR.

Alla anställda är välkomna att skicka in idéer till båda dessa kanaler

Om Du tycker att det är svårt att formulera Dina uppslag eller om Du har språksvårigheter kan Du alltid kontakta någon inom idébehandlingsgrupperna som kan hjälpa Dig. Det är viktigt att Dina idéer kommer fram. Om Du själv bedömer Din idé som patenterbar bör den tillsändas NR, Wikström.

Vi har räknat med att alla idégivare skall få svar om sin idé inom en månad och att en slutgiltig bedömning skall kunna presenteras inom två månader. Idéblanketter finns att avhämta hos avdelningssekreteraren på varje avdelning.

Testa Din kreativitet!

Här är några uppgifter som kan tjäna som kreativ uppmjukningsövning. De rätta lösningarna kommer att publiceras i ett senare nummer av Dakapo.

Uppgift 1.

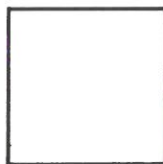
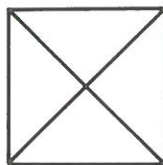
Här ser Du två projektioner av ett och samma föremål. Kan Du på grundval av de två givna projektionerna rita den tredje?

?

Uppgift 2.

Den övre kvadraten är delad i fyra lika stora och likformiga delar. Dela på liknande sätt upp den i fem lika stora delar.

Uppgift 3.

Här är nio stycken, systematiskt uppriktade punkter. Kan Du utan att lyfta pennen sammanbinda dessa punkter med fyra raka streck?

Uppgift 4.

Kalle bor vid Rådmansgatan i Stockholm. Han har en flickvän i Farsta och en i Vällingby. Han tycker precis lika bra om bägge. Varje lördag går han ner till tunnelbanestationen vid Rådmansgatan för att åka till den ena flickan — eller den andra. Var tionde minut går ett tåg till Vällingby och var tionde minut går ett tåg till Farsta. Den tid han går ner till stationen är helt slumpmässig mellan klockan 12 och 18. Han tycker då att utav 10 lördagar borde han komma till Vällingby fem gånger och till Farsta också fem gånger. Efter flera månader bryter emellertid flickan i Farsta med honom eftersom han bara kommit till henne en gång på 10 lördagar. Hur kommer det sig?

